

The Project Gutenberg eBook of Katri Holm: Kertomus äideille, by Mathilda Roos

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Katri Holm: Kertomus äideille

Author: Mathilda Roos

Release date: March 8, 2005 [EBook #15292]

Most recently updated: December 14, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KATRI HOLM: KERTOMUS ÄIDEILLE ***

Produced by Matti Järvinen and Tuija Lindholm.

Katri Holm

Kertomus äideille

kirjoittanut

Mathilda Roos.

Suomennos.

"Viisas vaimo rakentaa talonsa".

Sananl. 14:1.

Ensimmäisen kerran julkaissut

Karjalan Kirjakauppa- ja Kustannusliike O.-Y 1904.

Katri Holm oli, kymmenvuotisen palveluksensa aikana everstin perheessä, älyllä ja säästäväisyydellä koonnut pienen, noin tuhanteen kruunuun nousevan pää-oman, jolla hän nyt, palveluksesta lähdettyänsä pani alkuun oman kauppaliikkeen.

Katri oli keski-ikäinen, kookas ja soreavartinen nainen. Hänellä oli tummansiniset älykkäät silmät; niiden terävää katsetta olivat palvelustoverit pelänneet aina, kun heillä oli ollut jotakin hutiloittua työtä tunnollansa. Hän puheli paljon ja mielellänsä, puheli helein sointuvin äänin, usein vahvistaen sanansa käsien ja muun ruumiin liikkeillä. Mutta milloinkaan ei Katri silti juoruja juoksuttanut; hänen puheissaan piili aina jotain hyvää ja varteen-otettavaa.

Katri piti paljon "periaatteista" ja "perus-lauseista", kuten hän sanoi, s. o. senlaisista aatteista ja lauseista, jotka perustuvat Pyhän Raamatun ilmoitettuun sanaan.

Muuan mielilause, jonka hän usein toi esille, oli, että toimellisesti vaeltavien pitää menestymän, ja ne,

jotka pitävät Jumalan käskyt, saavat maan periä.

"Katsokaa, ystäväni", oli hänen tapanansa sanoa, milloin puhe siirtyi tähän aineeseen, "Herra on sanassansa luvannut *tehdä laupeutta* moneen tuhanteen polveen niille, jotka Häntä rakastavat ja pitävät Hänen käskynsä, — muistakaa se ja huomatkaa Herran *hyvyys*, sillä Hän rankaisee vaan kolmanteen ja neljänteen polveen, mutta tekee laupeutta moneen tuhanteen. Tämä on varsin suurta, ystäväni, ja mieleen painettavaa. Mutta mitä Herra tällä tarkoittanee? Sitäkö ehkä, että tulemme pelastetuksi ja saamme sijan kunnian valtakunnassa? Tosin sitä, mutta samalla Herra tässä tarkoittaa muutakin, sillä iankaikkiseen elämään voi Hän saattaa suurimmankin hulltion, juuri sen, jota Hänen täällä täytyy rangaista kolmanteen ja neljänteen polveen. Ei, Herra tarkoittaa, että Hän jo täällä maan päällä tahtoo siunata niitä, jotka pitävät Hänen käskynsä. Hän antaa heidän periä maan ja nauttia hyviä päiviä. "Katso, minä olen nuori ollut ja olen vanhaksi tullut, enkä ole koskaan nähnyt vanhurskaan näkevän nälkää enkä hänen lapsensa pyytävän leipää." *Näin* luetaan Jumalan sanassa ja me saamme olla varmat siitä, että Jumala aina täysin tarkoittaa sitä, mitä Hän sanassansa puhuu. Jumalan hyvä ja armollinen tahto on, että eläisimme siveästi, raittiisti ja työtä tehden, silloin hän lupauksensa mukaan siunaa meitä antaen meille sen määrän, minkä tarvitsemme, terveyttä, leipää ja iloa. Amen!"

Liikkeensä sijoitti Katri senlaiselle paikkakunnalle, missä kilpailu ei vielä ollut ylen suuri ja missä hän tiesi saavansa mieluisiansa kauppatuttavia. Hän ei halunnut rikkaita ja suurisukuisia ostajia, vaan työkansaa ja köyhälistöä, sillä hän toivoi voivansa hyödyttää heitä, sekä hengellisellä että ruumiillisella hyvällä; sitäpaitsi he eivät tulisi häntä estämään vallitsemasta ympäristönsä ja pitämästä nuhde- ja hartauspuheita, milloin tarvis niin vaatii.

Hän asettui siis etäälle Kungsholmaan, muutamaan kaupungin osaan, missä asui yksinomaan työmiesperheitä. Täällä hän avasi maito- ja leipämyymälän, myi pari äyriä halvemmasta, kuin muut kauppiaat, mutta kuitenkin oli hänen puotinsa tavara aina parasta laatuaan. *Velaksi* hän ei antanut milloinkaan, mieluummin *ilmaiseksi*, milloin hätä oli hyvin suuri. Täten kokoontui koht'sillään seudun siivo, kunnan työkansa Katrin puotiin ruokavaroja ostamaan.

Mutta Katri ei ainoastaan varustanut työkansaa entistä paremmalla ja halvemmalla maidolla, voilla ja juustolla, hän kohosi vähitellen myös jonkinlaiseksi seudun suojelushaltijattareksi, jonka puoleen häden pakottaessa käännyttiin anomaan apua ja neuvoa. Oli hänellä pieni kotiapteekkikin, jossa hän hiukan "puoskaroitsi"; useita oli hän parantanut rohdoilla ja hauteilla, tai ehkä ennemmin hellällä avulla ja lohdutussanoilla.

Ja kunnioitusta Katri kyllä itselleen saavutti; hyvä ja lemmeäs hän tosin oli, mutta saattoipa myös toisinaan olla jyrkkä ja suorasuinen. Voi sitä ihmistä, joka velvollisuutensa laiminlöi ja hulltiomaista elämää piti! Varma oli, että hän ennemmin tai myöhemmin sai vastaanottaa Katrin sekä nuhteita että neuvoja.

Oli myöhäinen lauantai-ilta. Kauppa, joka oli ollut vauhdissa kaiken päivää ja tuottanut rahastoon melkoisen lisäsumman, oli nyt lopussa. Ovetkin olivat jo yleisölle tukitut, mutta vielä viipyi Katrin luona neljä tuttua ostajaa. He puhelivat vilkkaasti. Katri seisoi myönti-pöydän takana kapusta kädessä kuunnellen naisten, milloin äänekkäämpää, milloin hiljaisempaa pakinata.

Lähinnä pöytää istui keski-ikäinen nainen seinään nojautuneena. Hän oli kalpea ja alakuloinen, eikä paljon puhunut, mutta päättäen siitä, että muut puhuessaan kääntyivät häneen, oli joko hän itse, tahi joku häntä läheltä koskeva asia keskustelun esineenä.

"Häpeällistä", huudahti rouva Frisk, kolmenkymmenen vuotias nainen, hyvä ja reipas näöltänsä, "se on tosiaankin häpeällistä! Mies-vetelys pääsee vapaaksi kaikesta, ei kukaan saa edes tietää, ken hän on, ja Liina-paran täytyy palata vanhempainsa luokse lapsineen, ja tulla heille vaivoiksi. Lapsen isä ei tietysti pennilläkään auta. Hyi toki mokomia määräyksiä ja lakeja!"

"Niin, kyllä ne tekevät tyttö-riepujen tilan varsin tukalaksi, se on totinen tosi", sanoi rouva Malm, pitkä laiha neljänkymmenen vuotias nainen, johon raskas työ ja raadanta oli painanut selvän leimansa, "kunpa vaan valtamiehet hiukkasen tulisivat ajatelleeksi, miten turvattomia nämä poloiset ovat, niin ehkä he asettaisivat asiat vähän paremmalle kannalle."

"No, minun tyttöilläni on, kiitos Jumalan, kullakin paikkansa", puuttui puheeseen rouva Andersson, älykkään näköinen muurarin vaimo, jonka kasvoissa oli hyvinvoinnin ilme, jommoista muissa ei huomannut, "ja hyväthän ne paikat sanotaan olevankin. Heidän herrasväkensä on oikein hienon hienoa, mutta tämä ei suinkaan ole mikään vakuus siitä että tytöille tulee hyvin käymään. Hyvät palkat heillä vaan on, se on varma; Maiju antoi minulle kymmenen kruunun joululahjan, se tyttö!"

"Todella, kun ajattelee, että meilläkin on neljä tyttö-pahasta, jotka kaikki kerran joutuvat maailmalle leipäänsä ansaitsemaan ja siellä saavat kokea kurjuutta ja kiusauksia — — — niin eipä tee mieli nauraa

tosiaankaan", sanoi rouva Frisk katkerasti hymyillen.

Mutta samassa kolahti Katri Holmin kapusta pöytään niin suurella voimalla, että kaikki hypähtivät.

"Jo riittää!" huudahti hän, siniset silmät kiivaudesta säihkyen, "nyt olette puhuneet niin paljon paljasta palttua, että jo on aika järjellisenkin ihmisen saada suunvuoroa. Siinä hoette ja juttelette laeista ja määräyksistä, mutta mitähän olette itse tehneet tyttärenne suojelukseksi ja varjelukseksi?"

"Itse tehneet itse tehneet?" toistivat kaikki yhdessä, ja neljä hämmästynttä, utelevaa silmäparia kääntyi Katria kohti. Myöskin rouva Modin, se nainen, joka tähän asti ei ollut mitään virkkanut, ainoastaan huokailen tuijottanut eteensä, näytti havahtuvan ja yhtyvän muitten kysymykseen.

"Niin, katsokaa vaan minuun, minä tarkoitan säntilleen sitä, mitä puhuin mitä olette itse tehneet?" toisti Katri ja hänen äänensä yhä kohosi. "Luuletteko, että laeilla voidaan estää nuorta miestä katselemasta nuoreen naiseen ja pyrkimästä kohtaamaan häntä. Luuletteko todellakin, että asetuksilla voidaan kieltää miesväkeä juoksentelemasta kauniitten tyttöjen perässä ja muuta senlaista? Ei, katsokaa, asetukset eivät tässä voi mitään; kirjoitettakoon vaikka pinottain lainsäännöksiä, niin ne eivät kuitenkaan auta asiaa rahtustakaan paremmaksi. *Sisältäpäin* täytyy parannuksen tulla, *sisältäpäin, sydämen syvyydestä*". Näin sanoen löi Katri rintaansa ja katseli kuuntelevaa yleisönsä. "*Teidän* tulee kasvattaa lapsianne ottamaan vaarin itsestään, opettaa heitä pitämään Jumalan käskyt pyhänä ja pakenemaan kiusausta; siinä, siinä se oikea suojelustapa on, mutta poliisit, ohjesäännöt ja muut senlaiset, — hui hai!"

Paheksumista ilmaiseva mutina katkaisi Katrin sanat, mutta siitä huolimatta hän jatkoi:

"Ja sitte tulee teidän itse *pitää tyttäriänne silmällä*, eikä vaan haukkumalla vaatia lakia ja poliisein heitä valvomaan. "Parempain" ihmisten tyttäret eivät milloinkaan saa pimeän tullen juoksennella pitkin katuja, ja eivätpä juuri sydän-päivälläkään. Everstillä, jossa palvelin kymmenen vuotta, oli kaksi neitiä; näiden ei ikipäivinä annettu myöhään liikkua yksin kaduilla, milloin seurasi heitä isä tai äiti, milloin joku meistä palvelijoista tai everstin vanha, uskollinen passari. Ja älkääpäs luulko, että heillä päivisin oli tapana seisoskella kadun nurkissa löpöttelemässä nuorten keikailijain kanssa, kuten "huonompain" ihmisten tyttäret saavat tehdä!"

"Ei, mutta kuulkaahan toki, Katri neiti", keskeytti rouva Andersson, hän, jonka oli onnistunut hankkia tytöilleen niin "hyvät paikat", "nyt saatte suoda anteeksi, että minun oikein täytyy teille nauraa. Miten voitte ajatella mahdolliseksi, että köyhät ihmiset toimittaisivat saattajia tyttarelleen iltasin? Pitäisikö ehkä meikäläistenkin hankkia palvelija, joka toisi armolliset neidet kotiin? Entä minä, mitä voin minä tehdä tyttärilleni, jotka ovat muitten palveluksessa ja ehkä itse saavat lähteä yksin sydän-öisin hakemaan neitejensä kotiin?"

"*Ehkäkö*?" toisti Katri iskien tummat terävät silmänsä rouva Andersson'iin, "Eikö rouva sitte tiedä, täytyykö heidän niin tehdä?"

"Mitenkä minä siitä tietäisin? Heidän tulee kaiketi tehdä, mitä herrasväki käskee".

"No kai rouva tuntee lähemmin heidän isäntäväkensä?"

"En, en minä tunne ketään hienoja ihmisiä lähemmin,"

"Eikö rouva ole käynyt ottamassa selkoa siitä, minkälaisia he ovat, ovatko he hurskaita vai jumalattomia?" jatkoi Katri katsoen vieläkin rouva Andersson'iin järkähtämättömän tutkivasti.

"Minä olen kuullut, että he ovat kunnollisia ihmisiä", vastasi rouva loukkautuneena, mutta samalla neuvottoman näköisenä.

"Kuullutko vaan? Te ette ole edes suullisesti puhutellut niitä, joiden huostaan te olette uskonut tyttärenne. Kenties he, vaikka lienevät muuten kuinka kunnollisia ihmisiä tahansa, saattavat olla siksi ajattelemattomia, että lähettävät palvelustyttönsä yksin yön selkään neitejä kotiin hakemaan, milloin nämä ovat vieraisissa. Asiat *saattavat* olla näinkin, sen minä sanon!"

"Niin, niin! Saattavatpa niin ollakin", vastasi rouva Andersson syvään huokailen.

"Teidän pitäisi, rouva, oikein hävetä juttellessanne tässä julki, miten huono äiti te olette", sanoi Katri ankarasti. "Olisi minulla tyttö, joka rupeaisi palvelukseen, niin totta minä tosiaankin lähtisin ottamaan selkoa, *kenen* luokse hän tulee, samoin kuin herrasväkikin käy tiedustelemassa tulevasta palvelijoistaan. Asian toinen puoli on yhtä tärkeä kuin toinenkin. Löytyy huonoa ja ymmärtämätöntä herrasväkeä, samoin kuin laiskoja ja kelvottomia palvelijoitakin, se tietäkää! Ja nyt te, hyvä rouva, jätätte oman lapsenne, jonka Jumala on asettanut teidän kaitselmuksenne alaiseksi, vieraitten ihmisten haltuun, ettekä edes tiedä mitään lastenne holhousta, ovatko he tätä vai tuota, palvelevatko he Jumalaa

vai perkelettä; ette edes mene heidän luokseen puhumaan työstänne ja pyytämään heitä suojelemaan häntä ja pitämään häntä silmällä. Ei kannata säättiä lakeja ja poliiseja ja itse istua toimetonna. Niin, sanon vieläkin: rouvan pitäisi oikein aika lailla hävetä!"

Rouva Andersson ei vastannut heti, vaan punehtui hiusmartoon asti Katrin puhellessa.

"Minä olen raatanut ja rehkinyt tyttöjeni hyväksi aina heidän syntymähetkestänsä asti, olen totuttanut heitä tapoihin ja hyvään järjestykseen, olen käyttänyt heitä kirkossa joka sunnuntaina, ja nyt he palvelevat kunnan ihmisiä, enempää ei voi kukaan kristitty vaatiakaan köyhältä työläis-naiselta", mutisi hän viimein ärtyneenä, "mutta hyvä on sen nuhdella, joka ei koskaan ole kokenut, miltä seitsemän lapsen elättäminen ja kasvattaminen tuntuu."

"No, entä te, rouva Malm", jatkoi Katri huolimatta rouva Andersson'in pistosanoista. "Teidän tyttärennehan tekevät työtä tehtaassa, joka sijaitsee ihan lähitienoossa: varmaankin te laitatte, että he tulevat säännöllisesti kotiin, eivätkä lähde pitkin katuja kuljeskelemaan?"

"Johan nyt!" nauroi rouva Malm, "tytöt tuskin milloinkaan palajavat tehtaalta ennen yhdeksää, eikä minun silmäni ulotu näkemään, viipyvätkö he siellä hiukan yli määrätyn aikansa. Ja pahaa, ilkeätä tietä he sinne saavat astuskella, niin paljon tiedän. Oikein tunnen huojennusta sydämestäni, milloin kuulen heidän tömistelevän jalkojansa ulko-eteisessä."

"Mutta työ tehtaasta lopetetaan jo kahdeksalta", väitti Katri, "miksi he eivät sitte ennen yhdeksää kotiin tule?"

"Kuuluuhan se jo kahdeksalta lopetettavan, mutta sen jälkeen sattuu aina olemaan milloin yhtä, milloin toista vielä tehtävänä, ja aina ne tytöntynkät keksivät jos jonkinlaisia tekosyitä saadaksensa hiukan aikaa rupattelemiseen ja leikinlaskuun. Olen kyllä sanonut heille, että heidän täytyy tulla suoraa tietä kotiin, mutta kas, ne eivät vaan tottele."

"Tiedättekö, rouva, mitä minä tekisin teidän asemassani ollen?" kysyi Katri,

"Mitä tekisitte?"

"Minä antaisin heidän tietää, kuka heidän käskijänsä on: kävisin *itse* joka ilta noutamassa heidät tehtaalta kotiin, kunnes he kerran oppisivat *tottelemaan*."

"Minulla ei ole aikaa hakea heitä sieltä", voivotteli rouva Malm, "minun on kerrassaan mahdoton päästä taloudestani siihen aikaan."

"Te voitte, rouva, kun vaan tahdotte", väitti Katri, "ja monta iltaa ei teidän siellä tarvitsisi juostakaan, sillä pian kyllä tytöt oppisivat itsestänsäkin tulemaan säännöllisesti kotiin. Ja mitä luulette tehtaan nuorten miesten ja erittäinkin isäntäväen arvelevan senlaisista nuorista tytöistä, joilla on niin kelpo äiti? He pitäisivät tyttöjänne suuressa arvossa, sillä juuri sellaisia tyttöjä tahtovat nuoret miehet vaimoksensa. Katsokaa, miehet kyllä halukkaasti seurustelevat hetkisen katutyttöjen kanssa, mutta *kunnan tyttöjä* he vaimoksensa tahtovat; asia on ihan sama alhaisissa kuin ylhäisissä. Mies on aina samanlainen, olkoon hän sitte muurari tai luutnantti. Minä ne kyllä tunnen."

Katri levitti oikean kämmentensä nyykäyttäen päätään tärkeän näköisenä, ikäänkuin viitaten suuriin kokemuksiinsa kunkin eri yhteiskuntaluokan alalta.

"Niin, näistä asioista on kyllä helppo jutella", valitti rouva Frisk, "mutta, mitä tehoa, milloin asiat esimerkiksi ovat niinkuin meillä? Tyttöjä on neljä ja poikia kaksi; koti on pidettävä siivossa ja kunnossa, ruuan tulee olla valmiina pöydässä, milloin ukko tulee työstä, ja hän sekä lapset ovat pidettävät siistissä ja eheissä vaatteissa. Kuinka luulette, Katri neiti, että kaiken tämän ohessa vielä voisi pitää lapsiansa silmällä; tarkoitan nimittäin noin hienosti ja herrasväen tapaisesti, kuten te tahtoisitte."

"Ensi aluksi tulisi teidän estää heitä pitkin kyliä juoksentelemasta, kuten he nyt saavat tehdä. Miltei aina kun pistäyn ulos ovestani näen minä jonkun pienen Friskin nurkissa kieppumassa. Täten he jo aikaisin tottuvat ulko-elämään. Ensin lörpöttelevät poikien ja lopulta loruelevat miesten kanssa. Onhan vanhin tyttärenne Gerda jo kolmannellatoista ikävuodellaan; miksi te ette vaadi häntä työhön nyt, kun hän on koulunkäyntinsä päättänyt?"

"Olen kyllä koettanut, mutta se on vallan mahdotonta, tyttö kun ei kerrassaan tahdo", valitti rouva Frisk.

"Tahdo?" toisti Katri, "mitä se merkitsee? Ettekö te, rouva, tiedä, missä pikkuväen tahto on? Se on vielä metsässä kasvamassa. Mutta totta puhuen, kyllä te, alhaisen emännät, olette oikeita raukkoja, kun on kysymys lastenne kasvatuksesta. Alituisen kuulee heidän vinguttavan joko "Stiina ei tahtonut", tai

"Anni, se suuttui niin, kun käsinkin sisälle menemään, ettei toista kertaa suinkaan kannata käskeä." Ikäänkuin ette rahtuakaan ymmärtäisi, että lapsen *täytyy totella*, jos hänestä mielitte ihmistä tehdä. Ei, kyllä ylhäisön äidit siinä suhteessa ovat paljon parempia. Olen palvellut everstin, paronin, kansliasihteerin ja pankkiirin perheissä, ja neljästä emännästä oli ainoastaan *yksi* senlainen, joka ei saanut lapsiansa tottelemaan. Niin, paronitar se mahtoi maar ollakin oikein tuima äiti, sillä usein näin neitien olevan vesissä silmin, kun eivät saaneet tehdä oman tahtonsa mukaan. Mutta juuri sillä tavoin he kasvoivat kelpo tytöiksi ja joutuivat naimisiin kunnan miesten kanssa jok'ikinen."

Rouva Modin, joka oli vaiennut koko ajan, huokasi nyt syvään ja alkoi hänkin valittavalla äänellä:

"Niin, hyvä on Katri neidin näin jutella, jolla ei lapsia ole; kun hänellä vaan niitä olisi, niin tietäisi kai hän hiukan paremmin, minkälaista niiden kasvattaminen on. Niin pian kun kakarat kasvavat niin suureksi, että he voivat kieltään pieksää, rupeavat he suulastamaan ja väittelemään vanhempiansa vastaan; tuota tekoa he jatkavat, kunnes joutuvat onnettomuuteen. Kyllä silloin nöyrtyvät ja kauppojansa katuvat. Vast'aikaa se!"

Ja taas huoahhti äiti raukka syvään, vaipuen uudelleen surullisiin ajatuksiinsa.

"Sanon teille jotakin, rouva Modin", vastasi Katri yhä säestäen sanojansa lyömällä tahdikkaasti kapustallansa pöydän laitaan, "minulla tosin ei ole ollut lapsia, kuten teillä, mutta sen sijaan on minulla ollut enemmän elämäkokemusta ja samalla suurempia — kiusauksia. Uskokaa tai älkää", — Katri hymyili veitikkamaisesti, "mutta Katri Holm ei nuorena tyttönä ollut juuri niin ruma näöltään, että miesväki olisi häntä pakoon lähtenyt."

"Eipä vainkaan", naurahti rouva Frisk, "näkyä kyllä, että hänellä oli silmät, kuin hehkulamput."

"Juuri niin ja sentähden saatan puhua kuten puhun", jatkoi Katri lausevasti keikauttaen niskaansa, "sillä kokemuksesta tiedän keinot, millä pahasta päästään. Ensinnäkin *Jumalan armon avulla*, sillä ilman sitä ei parhaimmista hankkeistamme mitään tule. Mutta Jumalan tahto on, että meidänkin tulee puolestamme Häntä auttaa, samoin kuin puutarhurinkin pitää istuttaman, kylvämän, kitkemän ja kastaman, vaikka Jumala yksin kasvun antaa. Ja ketä me olemme lähinnä velvolliset auttamaan ellei omia lapsiamme? Minulla oli hurskas ja rukoileva äiti, joka sekä kylvi minuun että kitki ja kastoi kylvönsä, ja sentähden saatoinkin Jumalan armosta kestää monet vaikeat kiusaukset. Jesus sanoo: voi sitä ihmistä, jonka kautta pahennus tulee, mutta hän huutaa tuhoa myöskin laiskalle ja uneliaalle palvelijalle, joka ei valvoen ja rukoillen hoitanut leiviskäänsä. Ja tällainen laiska ja unelias palvelija on äitikin, ellei hän koeta varjella lapsiansa, jotka Jumala on hänelle lahjoittanut."

"Mutta millä tavalla se sitten tapahtuu?" kysäsi rouva Andersson malttamattomasti.

"Siihen tarvitaan kaksi asiaa ja molemmat on Herramme Jesus meille osottanut: Valvokaa ja rukoilkaa! Teidän tulee alituisen *rukoilla* lastenne puolesta, sekä öin että päivin. Illoin maata pannahanne ja aamulla taas noustessanne tulee teidän puhua Herralle heistä ja sitten tulee teidän *valvoa* heitä, opettaa heitä jo pienenä tottelemaan, jotta he sitte isompana voisivat ottaa vaarin itsestänsä."

"Mutta, kun ne ilkiöt eivät *tahdo* totella", sanoi rouva Frisk ja polki nauraen jalkaansa lattiaan.

"Etteivätkö *tahdo*? Puhutte yhä vaan tahtomisesta. Sanon teille jotakin, rouva, älkää antako lapsen edes huomatakaan, että sillä olisi mitään omaa tahtoa. Niin pian kun lapsi sen huomaa, olette menettäneet valtanne hänen ylitse. Ei pidä kertaakaan antaa lapsen tehdä oman tahtonsa mukaan. Jos se vaan kerran saa tapahtua, niin jopa hän heti huomaa sen käyvän laatuun ja menettelee samalla tavalla toistenkin. Mutta asia on, kuten äsken sanoin, oikeita raukkoja olette te, työläis-emännät, silloin kun teidän tulisi opettaa tyttöjänne tottelemaan. Ja siksipä käy, kuten käy, siksipä me nyt juuri tämänkin syksyn kuluessa olemme saaneet nähdä toisen tytön toisensa perästä täältä lähistöltä joutuvan onnettomuuteen."

"Huh Katria, minkälaisia juttelee", vastasi rouva Frisk heristäen kättä Katrille, "oikein sydäntä kouristaa näitä kuunnellessa. Ikäänkuin me äitiparat sille mitään voisimme!"

"Tietysti te voitte", vastasi Katri ankaran vakavasti. "Muistakaa, että kerran tulette Jumalan tuomioistuimen edessä vastaamaan niitten sielujen puolesta, jotka Hän on hoidettavaksenne uskonut. Te olette ottaneet paljosta vastataksenne; voi teitä, jos saatte huonon todistuksen työstänne. Ryhtykää toimeen ennenkuin velkataakkanne kasvaa ylen suureksi; ryhtykää jo huomispäivänä. Opettakaa lapsianne käskyjä tottelemaan; vaatikkaa heitä loma-aikoina työhön, opettakaa heitä lakaisemaan ja pesemään lattiaita, lämmittämään huoneita, paikkaamaan vaatteitaan sekä monta muuta tytölle hyödyllistä tointa. Ja milloin he sattuvat saamaan jonkun kolikon, niin totuttakaa heitä säästämään se, jotta he eivät heti riennä sitä makeisiin tuhlaamaan. Pitäkää muistossanne, hyvät ystävät, mitä olen teille puhunut. Ehkä on vanha Katri teidän mielestänne hiukan ankara ja tuima; mutta hän tarkoittaa

sekä teidän että lastenne hyvää, se on totisesti varma asia. Ja nyt hyvää yötä! Jumala antakoon siunauksensa sille asialle, josta tänä iltana olemme keskustelleet!"

"Hyvää yötä, Katri neiti", huusivat eukot yksin suin, ottaen kukin korinsa ja valmistautuen lähtöön. "Olettehan kyllä olleet hiukan tuima meitä kohtaan, sitä ei todellakaan käy kieltäminen, mutta parastamme te varmaan sentään tarkoitatte. Hyvää yötä hyvää yötä....!"

"Hyvää yötä, hyvää yötä", lausui Katri toistamiseen, ystävällisesti jouduttaen heidän lähtöänsä, sillä hän halusi jo sulkea puotinsa ja toimittaa tilit, jotta sitte saisi ennen maata panoaan viettää "hiljaisen hetken Herran kanssa." "Jumala siunatkoon teitä kaikkia! Antakoon Hän teille voimaa vaalimaan ja varjelemaan pieniä taimianne, jotta kerran Hänen istuimensa edessä saattaisitte sanoa: "Tässä olen minä ja lapset, jotka minulle annoit; katso, ei yksikään heistä ole hukkaan joutunut."

Vaieten läksivät vaimot kulkemaan eteenpäin. Katrin sanat olivat osuneet syväälle. Kukin kohdastansa alkoi tutkia sydäntänsä saadaksensa selville, missä kohden hän oli rikkonut. "Kyllä maar oli Katri oikeassa", arveli rouva Malm muista erotessaan, "en ainakaan minä, Jumala paratkoon, ole lapsiani hoitanut ja pitänyt heistä niin paljon huolta, kuin olisi tarvinnut."

Ja tähän huoahhti rouva Modin:

"Niin, itsekukin meistä tunnustaa kyllä heikkoutensa ja huolimattomuutensa!"

"Kunpa vaan voisi tulla paremmaksi", huudahti rouva Andersson. "Toden totta minä kyllä *tahdon* olla tukena ja turvana tyttärelleni. Ja, kun oikein etsii apua Jumalalta, niin kaikei se lopulta onnistuu."

"Jo huomispäivänä minä, Jumalan nimessä, ainakin kiellän tyttöäni kaduilla ja makeis-myymlöissä juoksemasta", arveli rouva Frisk vahvistaen lupauksensa lyömällä molemmat kämmenensä yhteen.

"Hyvää yötä nyt ... hyvää yötä... Jumala meitä kaikkia auttakoon ja vahvistakoon", sanoivat vaimot yhteen ääneen ja erosivat menen kukin omiin toimiinsa.

Mutta Katri Holmin sanat eivät niinkään pian haihtuneet heidän mielestään. Tosin oli hän heistä ollut hiukan "tuima", ja tuon tuostakin nousi itserakkaus kapinaan hänen soimauksiansa vastaan, mutta sydämensä syvyydessä he kuitenkin myönsivät hänen olleen oikeassa, Hänen sanansa ja neuvonsa siemen alkoi heissä jo juurtua ja nousee ehkä kerran kantamaan runsaita hedelmiä.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KATRI HOLM: KERTOMUS ÄIDEILLE ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in

your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project

Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following

which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.